

244

MEGTISZTELŐ FELADATA MINDEN KÖNYVTÁROSNAK, HOGY SEGÍTSE A MUNKÁSOK ÉS PARASZTOK GYERMEKEINEK EGYENLŐ FELTÉTELEKHEZ JUTÁSÁT

Többen elmondták, hogy szorongó érzés fogja el őket a következő időszak feladatai miatt. Én optimista vagyok; szójátékkal így mondhatnám: olyan helyzetben vagyunk, amelyben nem engedhetjük meg magunknak, hogy pesszimisták legyünk. De nemcsak ezért, hanem azért is optimista vagyok, mert eszembe jut az első könyvtáros konferencia, ahol — talán emlékeznek rá néhányan — Dienes László elvtárs, a Szabó Ervin Könyvtár igazgatója szólt fel és elmondta: *ha a feltételeket nem teremti meg, az elért eredményeket nemcsak fejleszteni nem tudjuk, de megtartani sem.* Elég nagy vita alakult ki ebben a kérdésben, és nem mindenki értett egyet akkor Dienes elvtárssal.

A mostani konferencia egészen más hangulata arról győz meg engem, hogy optimista lehetek. Már csak azért is, mert ma *nem egyedül kell harcolnunk a Szabó Ervin Könyvtár helyzetének javításáért*, hiszen a dokumentumok, Kondor elvtársnő referátuma és a többi felszólaló is jelezte már, hogy képtelen helyzetben van ma a Szabó Ervin Könyvtár és közös, országos ügy a Szabó Ervin Könyvtár ügye.

A könyvtárosképzésről két okból is részletesen szeretnék beszélni. Először azért, mert a Szabó Ervin Könyvtár, mint az ország könyvtárainak kádertartaléka, azt hiszem, jól beváltja a hozzáfűzött reményeket. Az itt jelenlevők között sokan vannak, akik a Szabó Ervin Könyvtárban kezdték el működésüket. És az itt jelen nem levők között még többen vannak. Így nekünk a képzést, továbbképzést szorgalmaznunk kell, mert másképpen nem lehet utánpótlásról gondoskodni.

A másik — személyes — ok: életem egyik legszebb időszaka volt az a három esztendő, amelyet *az úpesti könyvtáros iskolán* töltöttem. És ha az országban bárhol, vagy most itt, néhány munkatársat látok, aki ott tanult, meghatottsággal gondolok arra, hogy minden nehézsége ellenére milyen szép és eredményes volt ez a munka.

A *sokoldalú könyvtárosképzés* híve vagyok nemcsak olyan tekintetben, hogy a könyvtárosképzésben, tehát a tanítóképzőben, az Eötvös Loránd Tudomány Egyetemen és mindenütt sokoldalú embereket képezzenek, hanem abból a szempontból is,

hogy sokféle módon képezzék az embereket. Legyen a tanítóképzőben és az ELTE-n is könyvtárosképzés. De lehessen kész tanároknak — bármilyen szakosoknak — akár egyszerű vizsga útján is megszerezniük a könyvtárosi képesítést. A könyvtárosok felnőtt emberek, a kétszakos tanár fél év, egy év alatt elsajátíthat a szakmából annyit, amennyi a közművelődési könyvtárban jelenleg kell, s később majd gondoskodhat alaposabb továbbképzésről. Ebben a pillanatban csak olyan igényt lehet támasztani, hogy tanárok — és nemcsak történelem- és magyar-szakos tanárok, hanem más — tehát fizika-, kémia-, földrajz-, biológia-szakos tanárok is — *kapjanak valamilyen módon könyvtárosi képesítést, és dolgozzanak könyvtárban*. Mindenki tudja, hogy ennek persze anyagi és egyéb vonatkozásai is vannak, s ezekről sem szabad megfeledkezni.

A tanítóképzőben, azt gondolom, a kétszakos képzés tulajdonképpen elvileg nem volna rossz, ha nem volna ennek „tudathasadásos” következménye a hivatásszeretben, másrészt ha nem volna egzisztenciális kihatása. Mert például, ha ma két munkatárs, férj és feleség a szombathelyi tanítóképzőből Budapestre kerül, akkor a feleség természetesen a Szabó Ervin Könyvtárban dolgozik, s kap 1550 forintot, a férj pedig a művelődési házban és kap 1900 forintot. Mivel ezzel az adottsággal számolni kell, a *könyvtárosoknak külön képzése* indokolt. A könyvtárosokat is persze egyszer majd jobban fogják fizetni, de csak akkor dönthetünk helyesen, ha együtt vizsgáljuk a távlatot és a márt.

Szükséges a tanfolyami könyvtárosképzés is, mert másképpen nem tudunk boldogulni. Nyomatékosan javasoljuk a *tankönyvtár-jog visszaadását*, persze az ezzel járó feltételek megteremtésével együtt.

A létszámfejlesztés is sorskérdés, mivel nagyon sok fiatalunk van, aki tanulni akar, szívesen menne mindenféle levelező tagozatra és képzésre; ehhez azonban tanulmányi szabadságot kell adni, amit nem tudunk biztosítani.

A konferencia dokumentuma hivatkozik arra, hogy a könyvtáros nincs a pedagógus fölülnyes helyzetében az olvasóval szemben. Ez így van, s szerintem ez a könyvtáros előnye. Olyan egzisztenciális függetlenség van a fiatal és nemfiatal olvasók és a könyvtáros között, aminek az előnyeit ki kell tudnunk használni, azt a pedagógiai szituációt semmi mással helyettesíteni nem lehet. *Ha az intézményt nem lehet mással helyettesíteni, akkor a könyvtáros személyét sem lehet*. Ezért teljesíthető a dokumentum követelménye, hogy a könyvtárnak *pótolnia kell az ösztönző kulturális környezetet a hátrányos indítású gyerekek, fiatalok számára*. Szeretnénk egyértelműben fogalmazni: szeretnénk, ha a könyvtárak a munkások és parasztok gyermekei számára nyújtásának többet — mint ahogy ez a pártdokumentumban is megfogalmazódott. Szeretnénk, ha az ajánlásokban is legalább egy mondatot szerepelne ez: *megtisztelő kötelessége minden könyvtárosnak, hogy a munkások és parasztok gyermekeinek az értelmiség gyermekeivel egyenlő feltételekhez jutását segítse!*

Ezzel összefüggő kérdés: *hogyan fogadjuk a 15 éveseket a könyvtárban*. Mert ha igaz, hogy a 8. osztály elvégzése úgynevezett „vízválasztó”, akkor fontos, mi lesz utána. Azzal fogadjuk-e a 15 éveseket, hogy olyan feltételeket teremtsünk a könyvtárban, amelyek középette a 15 évesek megtalálják mindazt, amit találni szeretnének?

Itt a *művelődési körökről* is szólnék: ezek működtetése nem valami „beleszterelt” feladat a könyvtári munkába, hanem annak szerves része! A fiatal várja a jó szót, várja a lehetőséget, hogy beszélgethessen valakivel, hogy kifejtse gondolatait, hogy vitakozhasson, hogy partnert találjon. Az ilyenfajta óhajukat ki nem elégíteni — szerintem — bűn! Azért is egyetértünk mindenféle gépesítéssel, amire esetleg lehetőség nyílik a Szabó Ervin Könyvtárban és máshol, hogy *felszabaduljon az idő a fiatalokkal való egyéni foglalkozásra*. Ez életkérdés!

A mozgalmak folyamatosságára szintén felhívnom a figyelmet: mindig legyen olvasómozgalom, ne hagyjuk abba! Az MSZBT olvasómozgalom is újra kezdődik jövőre.

Még szeretnék szólni a szakirányításról és a módszertani munkáról is. Ellentmondást látok a tézisek és a referátumok között. Egy helyen azt fogalmazzák meg, hogy a hálózati munka megrekedt az instruálás szintjén. Szerintem az instruálás — mint olyan — nem szint. Az instruálás lehet magas- és alacsony szintű. Úgy gondolom, hogy a magasszintű instruáló munkához a könyvtárosok továbbképzése szükséges. Szükségesek a tapasztalatszerék is, és ki kell alakítani azokat a legjobb, korszerű módszereket, amelyekkel meg lehet valósítani az ellenőrzést, az irányítást, az emberek ösztönzését, a munka elismerését, a bátorítást és bírálatot egyaránt.

Jó lenne, ha a könyvtárak számára megteremtenék a lehetőséget arra, hogy a Szabó Ervin Könyvtárban elkészülő bibliográfiák, kiadványok mindenütt az országban, ahol kívánják, kaphatók legyenek. A fejlesztésről szólva: a 6–8 fővárosi könyvtár létesítésével, amely a dokumentumban szerepel, egyetértünk, de tudni kell, hogy

felszabadulásunk 25. évfordulóját is azzal „ünnepeltük” a gazdag és tartalmas munka mellett, hogy *két könyvtárunkat bezártuk és most 5 ezer ember szeretné tudni, hol olvasson!* A gyermekkönyvtárakról nagyon sok szépet és jót lehet elmondani, de például a VII. kerületben nincs önálló gyermekkönyvtár, a XII. kerületben egyetlen ilyen könyvtár van, a XX. kerületben pedig egyáltalán nincs.

Végezetül: az ajánlással egyetértünk! Minden állampolgárnak tudnia kell, hogy lakóhelyén vagy munkahelyén hol találja a könyvtárat. Ehhez a mi jó munkánkon kívül az szükséges, hogy a politikai bizottság ifjúságpolitikai állásfoglalásában a bar-kács-körök mellett említse meg a könyvtárakat is. Ha a *Népszabadságban* megjelenik egy cikk arról, hogy a napközis tanító néni milyen eredményeket ér el a munkában, abban legyen szó a könyvtárról is! Szükséges lenne, hogy egy-egy ember — nem feltétlenül könyvtáros — a televízióban, a rádióban, a sajtóban, a tömegszervezetekben ebben az ügyben szót kaphasson, így válhatna a könyvtárügy közüggé!

Nemzedékek jönnek és mennek, a könyvtárosok is változnak, a feladatok is változnak, s hogy a következő nemzedék jobban tudja majd teljesíteni feladatát, mint mi, azért mi is felelősek vagyunk. A konferencia erősítse e felelősség tudatát!